

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Koulutus

Koulutuksen arviointisuunnitelma vuosille 2012–2015

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:14

Koulutuksen arviointisuunnitelma vuosille 2012–2015

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:14

Opetus- ja kulttuuriministeriö • Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto • 2012

Undervisnings- och kulturministeriet • Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen • 2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Teija Metsänperä
Kannen kuva / Pärm bild: Kirsty Pargeter, www.Rodeo.fi
Kopijyvä Oy, 2012

ISBN 978-952-263-116-9 (nid.)

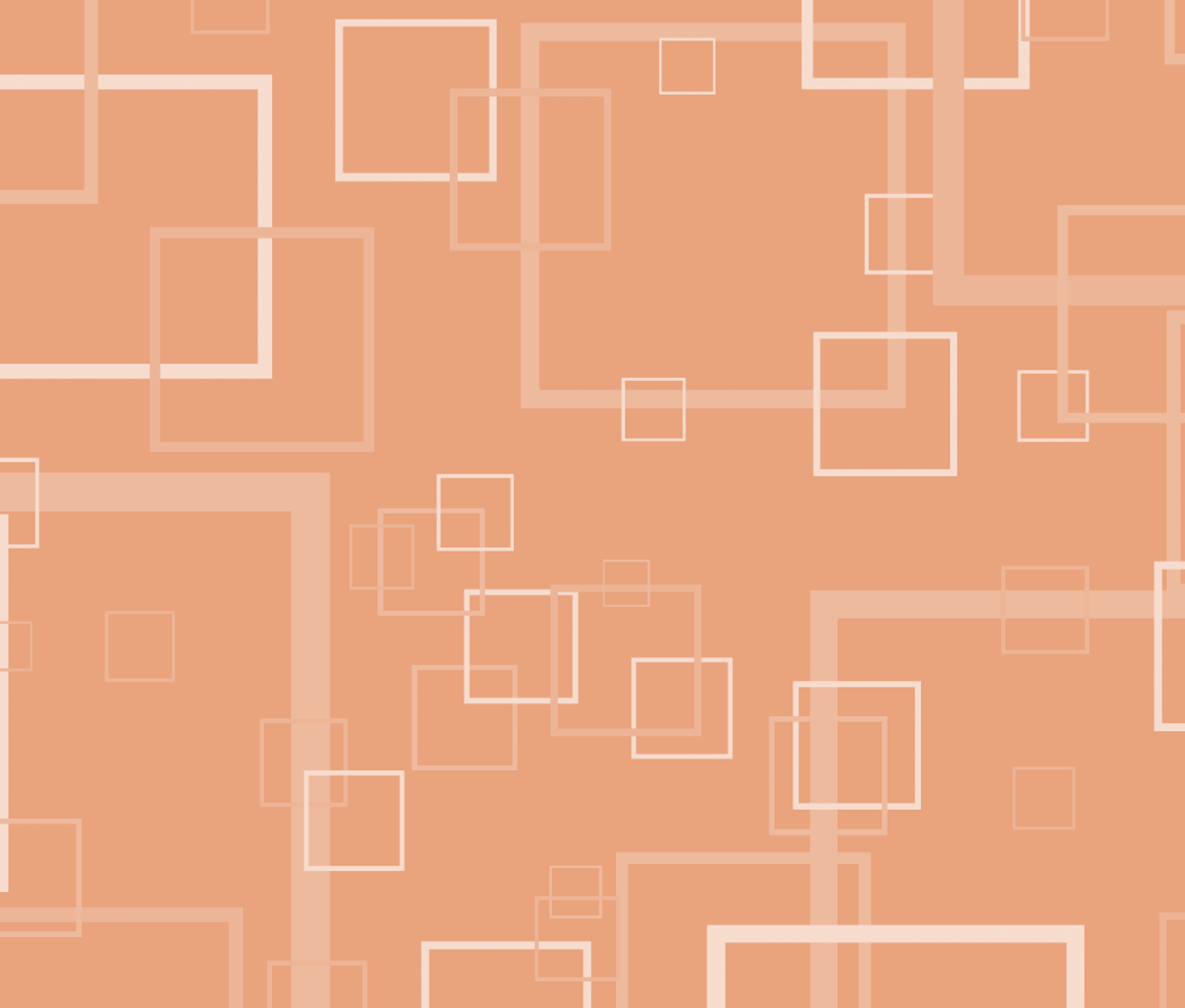
ISBN 978-952-263-117-6 (PDF)

ISSN-L 1799-0343

ISSN 1799-0343 (painettu)

ISSN 1799-0351 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja / Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2012:14

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään päättänyt koulutuksen arviointisuunnitelmasta vuosille 2012–2015. Hallitusohjelman mukaan koulutusta koskevaa arviointitoimintaa vahvistetaan. Suunnitelmakaudella perustetaan kansallinen koulutuksen arviointikeskus, johon kootaan arviointia koskevat keskeiset tehtävät ja osaaminen. Keskuksen perustamisella vahvistetaan ja selkeytetään arviointitoiminnan riippumatonta ja itsenäistä asemaa sekä suomalaisen koulutuksen arvioinnin kansallista ja kansainvälistä roolia.

Koulutuksen arvioinnin painopisteet ja arvioinnin kohteet pohjautuvat hallitusohjelmaan ja koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan vuosille 2011–2016. Koulutuksen kehittäminen tavoitteiden suunnassa edellyttää myös laadukasta arviointitietoa. Suunnitelmakaudella osallistutaan useisiin kansainvälisiin arviointeihin. Näistä saadaan vertailutietoa Suomen koulutusjärjestelmän tilasta suhteessa muiden maiden koulutusjärjestelmiin ja tietopohjaa uusien ratkaisujen luomiseksi.

Helsingissä 13. päivänä tammikuuta 2012

Opetusministeri

Jukka Gustafsson

Opetusneuvos

Petri Haltia

Sisältö

1	<u>Arvioinnin lähtökohdat</u>	7
2	<u>Arviointitoiminnan organisointi</u>	9
3	<u>Arvioinnin suuntaviivat</u>	11
	3.1 <i>Koulutuksen ulkopuoliset arvioinnit</i>	11
	3.2 <i>Oppimistulosten seuranta-arvioinnit</i>	12
	3.3 <i>Aluehallintovirastojen peruspalvelujen arviointi</i>	13
	3.4 <i>Korkeakoulutuksen arviointi</i>	13
	3.5 <i>Kansainväliset arvioinnit</i>	13
4	<u>Rahoitus</u>	15
5	<u>Seuranta</u>	16

1 Arvionnin lähtökohdat

Koulutuksen ja korkeakoulujen arvioinnit tuottavat tärkeää tietoa koulutuspoliittisen päätöksenteon ja ohjauksen sekä korkeakoulujen ja oppilaitosten tueksi. Arviointitieto tukee paikallista, alueellista ja valtakunnallista kehittämistyötä, jolla parannetaan koulutuksen laatua, opiskelijoiden oppimista sekä opetustoimen henkilöstön työtä. Ulkopuolisella koulutuksen arvioinnilla saadaan riippumatonta tietoa-ineistoa, jota ei ole saatavissa viranomaistyönä.

Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetus- ja kulttuuriministeriö laatii arviointisuunnitelman. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä Koulutuksen arviointineuvoston ja Korkeakoulujen arviointineuvoston sekä Opetushallituksen kanssa. Arviointisuunnitelma koskee sellaista koulutuksen ulkopuolista arviointia, johon kohdennetaan opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta rahoitusta tai jota toteutetaan opetus- ja

kulttuuriministeriön tulosohtajaamissa organisaatioissa. Koulutuksen arviointia koskevan valtioneuvoston asetuksen 1061/2009 mukaan suunnitelmassa esitetään koulutuksen arvioinnin suuntaviivat ja painopisteet sekä arviointien rahoitus ja seuranta. Lisäksi asetuksessa säädetään arvioinnin tavoitteista, arvioinnin toteuttamisen periaatteista sekä koulutuksen arviointineuvostosta.

Perusopetusta, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta, ammatillista aikuiskoulutusta, vapaata sivistystyötä ja taiteen perusopetusta koskevissa laeissa (628-633/1998) säädetään koulutuksen arvioinnista. Näiden lakien mukaan mukaan ulkopuolista arviointia varten opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. Arviointineuvostosta säädetään valtioneuvoston asetuksessa (1061/2009). Asetuksessa ja tässä arviointisuunnitelmassa esitety-

jen tehtävien lisäksi Koulutuksen arviointineuvosto voi ottaa vastaan myös muita arviointiin liittyviä toimeksiantoja.

Opetushallitus tekee kansallisia oppimistulosten seuranta-arviointeja, joiden tarkoituksena on selvittää, miten hyvin opetussuunnitelmissa ja tutkintojen perusteissa koulutukselle asetetut tavoitteet on saavutettu.

Korkeakoulujen arvioinnista säädetään yliopistolaissa (558/2009) ja ammattikorkeakoululaissa (351/2003). Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen on osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatu-järjestelmien arviointiin säännöllisesti. Säännösten mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä korkeakoulujen arviointineuvosto, josta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (794/2009). Asetuksessa esitettyjen tehtävien lisäksi neuvosto voi ottaa vastaan muita arviointiin liittyviä toimeksiantoja.

Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) mukaan niiden tehtäviin kuuluu peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi.

Suomi osallistuu suunnitelmakaudella useisiin kansainvälisiin arviointeihin. Osa näistä on arviointeja, joihin on osallistuttu jo aiemmin ja joilla saadaan tärkeää tietoa myös koulutusjärjestelmämme kehityssuunnista. Uudet arvioinnit laajentavat koulutuksen kansainvälistä vertailtavuutta ja Suomi osallistuu myös arviointivälineiden kehitystyöhön. Kansainväliset arvioinnit täydentävät kansallisia arviointeja, antavat tietoa Suomen sijoittumisesta suhteessa muihin koulutusjärjestelmiin ja mahdollistavat koulutuksemme ja sen tulosten tarkastelun laajemmassa kehyksessä. Kansainvälinen vertailu kertoo suomalaisen koulutuksen vahvuuksista, mutta osoittaa myös kehittämistä vaativia alueita. Kansallisen kehittämisen pohjaksi saadaan vertailevaa arviointitietoa erilaisten ratkaisumallien toimivuudesta ja tuloksellisuudesta.

2 Arviointitoiminnan organisointi

Koulutuksen arviointeja tehdään Koulutuksen arviointineuvostossa ja Opetushallituksessa. Koulutuksen arviointineuvoston toimikausi on 1.9.2011–31.12.2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut Jyväskylän yliopiston kanssa sihteeristön sijoittamisesta Jyväskylän yliopistoon, jossa se toimii erillisenä laitoksena. Opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoja voidaan kohdentaa koulutuksen ulkopuoliseen arviointiin myös muille kuin edellä mainituille organisaatioille.

Korkeakoulut vastaavat toimintansa laadusta. Korkeakoulujen arviointineuvosto avustaa korkeakouluja ja opetus- ja kulttuuriministeriötä korkeakoulujen arviointia koskeissa asioissa, järjestää korkeakoulujen toimintaan ja laatujärjestelmiin liittyviä arvioin-

teja, tukee korkeakoulujen laadun varmistamista ja kehittämistä sekä osallistuu kansainväliseen arviointitoimintaan ja arviointia koskevaan yhteistyöhön. Nykyisen arviointineuvoston toimikausi päättyy 31.12.2013. Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristö toimii opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä Helsingissä.

Aluehallintovirastot seuraavat, valvovat ja arvioivat peruspalvelujen saatavuuden lain mukaista ja yhdenvertaista toteutumista. Koulutuksen arvioinnin suuntaviivat opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen arviointisuunnitelmassa. Peruspalvelujen arvioinnista sovitaan tarkemmin strategisissa tulos-sopimuksissa, jotka laaditaan jokaiselle aluehallintovirastolle hallituskaudeksi ja tarkennetaan vuosittain.

Pääministeri Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan Suomeen perustetaan kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Koulutuksen arviointia koskevat keskeiset tehtävät ja osaaminen kootaan selkeämmäksi, tehokkaammaksi ja vaikuttavammaksi kokonaisuudeksi. Toimintojen yhteen kokoamisella saavutetaan synergiaetuja sekä vahvistetaan arviointitoiminnan riippumatonta ja itsenäistä asemaa. Arviointikeskus vahvistaa suomalaisen koulutuksen arvioinnin kansallista ja kansainvälistä roolia.

Kansalliseen koulutuksen arviointikeskukseen kootaan Koulutuksen arviointineuvoston, Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Opetushallituksen arviointia koskevat toiminnot. Kummankin arviointineuvoston sekä Opetushallituksen erilaiset tehtävät otetaan yhdistämisessä huomioon, jotta toimintojen erityisluonne voidaan turvata. Arviointikeskus aloittaa toimintansa vuoden 2014 alusta.

3 Arvioinnin suuntaviivat

Koulutuksen ulkopuolisen arvioinnin painopisteitä ovat koulutuksen

- tasa-arvon toteutuminen
- tuottavuus ja taloudellisuus
- hyvinvointi-, työllisyys- ja kilpailukykyvaikutukset

Painopisteisiin kiinnitetään erityistä huomiota kaikissa arvioinneissa. Arviointikohteesta riippuen painopisteiden merkitys voi vaihdella.

Koulutuksen arviointineuvosto päättää toimikautensa alussa arviointitoimintansa linjauksista ja periaatteista. Lisäksi neuvosto laatii vuosittain toimintasuunnitelman, joka täsmentää koulutuksen arviointisuunnitelmaa. Korkeakoulujen arviointineuvosto

laatii toimikautensa kattavan toimintasuunnitelman, jota tarkistetaan vuosittain työsuunnitelmalla. Nykyinen toimintasuunnitelma on vuosille 2010–2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö keskustelee arvioinnin suuntaviivoista neuvostojen kanssa vuosittain. Arviointien toteutuksessa otetaan huomioon ruotsinkielisen koulutuksen erityistarpeet.

3.1 Koulutuksen ulkopuoliset arvioinnit

Osa suunnitelmakaudella toteutettavista arvioinneista on laajoja eri koulutusasteita ja -sektoreita kattavia arviointeja, joita voidaan toteuttaa myös eri toimijoiden yhteistyönä. Oppimaan oppimisen arvi-

oinnin toteuttaa Helsingin yliopiston Koulutuksen arviointikeskus.

- Maahanmuuttajien koulutuspalvelujen arviointi (2012–2013)
- Ruotsinkielisen koulutuksen synteesiarviointi (2012)
- Varhaiskasvatuksen arviointi (2012–2013)
- Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelma-prosessin kokonaisarviointi (2013–2015)

- Oppimaan oppimisen valmiuksien arviointi perusopetuksen 9. luokalla (2012)
- Aiemmin ja koulutuksen ulkopuolella opitun tunnistaminen ja tunnustaminen (2014–2015)

3.2 Oppimistulosten seuranta-arvioinnit

Perusopetuksen kansalliset oppimistulosten otosperustaiset seuranta-arvioinnit:

Perusopetuksen kansalliset oppimistulosten seuranta-arvioinnit	2012	2013	2014	2015
Matematiikan oppimistulosten pitkittäisseuranta	<i>Keruu</i>	<i>Raportti</i>		
Matematiikka 9.vl			<i>Keruu</i>	<i>Raportti</i>
Äidinkieli ja kirjallisuus (modersmål och litteratur) 9. vl.		<i>Keruu</i>	<i>Raportti</i>	
Vieraat kielet 9. vl	<i>Keruu</i>	<i>Raportti</i>		
Terveystieto 9. vl	<i>Keruu</i>	<i>Raportti</i>		
Kotitalous 9.vl		<i>Keruu</i>	<i>Raportti</i>	
Suomi toisena kielenä 9.vl			<i>Keruu</i>	<i>Raportti</i>
Saame, romani, viittomakieli (5 koetta) äidinkielenä			<i>Keruu</i>	<i>Raportti</i>
Yhteiskunnalliset aineet: historia ja yhteiskuntaoppi 9. vl	<i>Raportti</i>			
Luonnontieteet 9.vl	<i>Raportti</i>			
Aihekokonaisuudet 9. vl	<i>Raportti</i>			

Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten otosperustaiset seuranta-arvioinnit:

- Maatalousalan, hiusalan ja sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto 2009–2012
- Liiketalouden, käsi- ja taideteollisuusalan ja kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto 2010–2013
- Elintarvikealan ja pintakäsittelyalan perustutkinto 2011–2014
- Autoalan, musiikkialan, tekstiili- ja vaatetusalan ja tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto 2012–2015
- Elinikäisen oppimisen avaintaidot 2012–2015)

3.3 Aluehallintovirastojen peruspalvelujen arviointi

- Perusopetuksen alueellinen saavutettavuus (2013)
- Toisen asteen koulutuksen alueellinen saavutettavuus (2013)
- Taiteen perusopetuksen alueellinen saavutettavuus (2012)

3.4 Korkeakoulutuksen arviointi

Korkeakoulutuksen arviointitoiminnassa painotetaan korkeakoulujen laatujärjestelmien auditointien kehittämistä ja kansainvälistä yhteistyötä.

Korkeakoulujen arviointineuvosto aloittaa korkeakoulujen laatujärjestelmien auditointien toisen kierroksen vuonna 2012. Suurin osa auditoinneista toteutetaan kansainvälisenä.

Auditointimenetelmää on kehitetty ensimmäisen auditointikierroksen analysoinnin ja kerätyn palautteen pohjalta siten, että auditointi kytkeytyy tiiviimmin korkeakoulun strategiaan tavoitteisiin ja tutkintotavoitteisen koulutuksen laadunhallintaa. Korkeakoulu voi valita arvioitavaksi yhden strategiansa tai profiloitumisensa kannalta keskeisen toiminnon laadunhallinnan.

Auditointien lisäksi Korkeakoulujen arviointineuvosto toteuttaa korkeakoulujen

- koulutuksen laatuysikköarvioiteja
- koulutusala- ja teema-arvioiteja
- kansainvälisten ohjelmien arvioinnin (2012)
- varhaiskasvatuksen koulutuksen arvioinnin (2012–2013).

3.5 Kansainväliset arvioinnit

Suomi osallistuu arviointisuunnitelmakaudella OECD:n organisoimiin PISA-, PIAAC-, TALIS- ja AHELO-hankkeisiin. Hankkeet rahoittaa Suomen osalta opetus- ja kulttuuriministeriö lukuunottamatt-

ta PIAACia, jonka rahoitus ja hallinnointi on jaettu työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

PISAssa (Programme for International Student Assessment) arvioidaan 15-vuotiaiden nuorten osaamista matematiikassa, luonnontieteissä ja lukutaidossa. Seuraava tutkimus toteutetaan 2012 ja tulokset julkaistaan 2013. Tutkimuksen toteuttaa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos.

Suomi osallistuu myös IEA:n (The International Association for the Evaluation of Educational Achievement) TIMMS 2011 (matematiikka ja luonnontiede) ja PIRLS 2011 (lukutaito) tutkimuksiin, joista julkaistaan raportit joulukuussa 2012. Tutkimusten toteuttamisesta vastaa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen Tutkimuslaitos IEA:n kansallisena toimielimenä.

PIAACissa (Programme for International Assessment of Adult Competencies) selvitetään aikuisten lukutaitoa, numeerisia taitoja sekä ongelmanratkaisutaitoja tietoteknisessä ympäristössä.

Tutkimuksen tiedonkeruu alkoi syyskuussa 2011 ja päättyi keväällä 2012. Ensimmäiset tulokset julkaistaan 2013. Tutkimuksen toteuttaa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.

TALIS-hankkeessa (Teaching and Learning International Survey) selvitetään opettajille ja oppilaitosten rehtoreille osoitettavalla kyselyllä hei-

dän käsityksiään mm. täydennyskoulutuksesta ja koulun työolosuhteista eikä näiden vaikutuksia opetukseen ja oppimiseen. Tulokset julkaistaan vuonna 2014. Tutkimuksen toteuttaa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos.

OECD organisoii vuosina 2010–2012 korkeakouluopiskelijoiden osaamista arvioivan tutkimushankkeen esiselvityksen (AHELO-FS, Assessment of Higher Education Learning Outcomes – Feasibility Study). Hankkeen tavoitteena on antaa tietoa opiskelijoiden osaamisesta ja työkaluja opetuksen kehittämiseen. Esiselvityksessä arvioidaan, onko mahdollista kansainvälisesti arvioida opiskelijoiden oppimista ja osaamista. Suomi osallistuu opiskelijoiden geneerisiä taitoja mittaavaan osioon. Suomesta esiselvityksessä on mukana 6 yliopistoa ja 7 ammattikorkeakoulua.

4 Rahoitus

Arviointitoiminnan rahoitus myönnetään valtion talousarviossa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan pääluokan momentilta 29.01.04. Vuodelle 2012 koulutuksen ja korkeakoulujen arviointiin myönnetään nettomäärärahaa 2 489 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää:

- 1 enintään 915 000 euroa koulutuksen arviointitoimintaan ja
- 2 korkeakoulujen arviointineuvoston toimintamenoihin.

Korkeakoulujen arviointineuvoston toteuttama korkeakoulujen laatujärjestelmien auditointi on osittain maksullista.

Opetushallituksen arviointitoiminnan rahoitus sovitaan tulossopimuksissa opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Hallituksen kehyspäätöksessä vuosien 2012–2013 rahoitus on vuoden 2011 tasolla. Arviointitoiminnan rahoitus vuosille 2014–2015 käsitellään kokonaisuutena Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamisen yhteydessä.

Oppimaan oppimisen arviointi toteutetaan erillisellä rahoituksella, samoin kuin kansainväliset arvioinnit.

5 Seuranta

Arviointisuunnitelman toteutumista seurataan opetus- ja kulttuuriministeriön ja arviointineuvostojen vuosittaisten keskustelujen ja opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tulossopimusneuvottelujen yhteydessä. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamisen jälkeen neuvottelut käydään keskuksen kanssa. Arviointisuunnitelmaa tarkistetaan vuonna 2013, jolloin huomioidaan keskuksen perustamisen vaikutukset.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

Kopijyvä Oy (y-tunnus 0289075-6)
verkkokauppa: www.kopijyva.fi/kopistore
julkaisumyynti@kopijyva.fi
puhelin: (017) 266 2600
Jynkänkatu 8, 70110 KUOPIO
vain verkkokauppamyynti

ISBN 978-952-263-116-9 (nid.)
ISBN 978-952-263-117-6 (PDF)
ISSN-L 1799-0343
ISSN 1799-0343 (painettu)
ISSN 1799-0351 (PDF)

Helsinki 2012